

Program *SED* określa rozwijające się w NRD socjalistyczne państwo niemieckie jako wspólnotę klas i warstw, wolną od antagonistycznych sprzeczności. W NRD — stwierdza dokument — wzrasta socjalistyczna świadomość narodowa, w której organicznie łączą się z sobą: socjalistyczny patriotyzm i proletariacki internacjonalizm³⁴.

Zgodnie z programem, *SED* zmierzać będzie do rozwijania wszelkich form współpracy między bratnimi partiami³⁵. Partia opowiada się także za rozwojem stosunków między NRD a RFN na zasadach pokojowego współistnienia oraz równoprawnej współpracy, która obu stronom przyniesie jednakowe korzyści. *SED* uważa za konieczne dążenie do dalszej normalizacji stosunków między NRD a Berlinem Zachodnim.

Nowy program partii ma szczególne znaczenie.

„Uchwalenie programu — powiedział w swym referacie sprawozdawczym E.Honecker — stało się niezbędne, ponieważ NRD wkracza w nowy etap swego rozwoju społecznego. Chodzi o to, żeby w programie partii uwzględnić i wyrazić wielkie przemiany, zarówno w sytuacji wewnętrznej naszego kraju [NRD — przyp. T. U.], jak i w międzynarodowej pozycji NRD”³⁶.

Teresa Urbaniak

GOSPODARKA NIEMIECKIEJ REPUBLIKI DEMOKRATYCZNEJ W ROKU 1975

Podobnie jak w latach ubiegłych, Centralny Urząd Statystyczny NRD opublikował w styczniu 1976 r. komunikat o wykonaniu planu gospodarczego na rok 1975. We wstępie do komunikatu stwierdzono ogólnie, że gospodarka NRD odniosła w tym roku dalsze sukcesy, przy czym decydującą rolę odegrały dwa czynniki: postawa ludzi pracy, których wysiłek umożliwił wykonanie i przekroczenie planu gospodarczego, a z drugiej strony — ścisła przyjaźń i współpraca ze Związkiem Radzieckim, umocniona traktatem zawartym 7 października 1975 r. Dalsze pogłębienie stosunków wynikające z tego traktatu przyniosło „bogate owoce przy wykonywaniu planowych zadań w 1975 r.”.

Ogólny wskaźnikowy obraz wyników gospodarczych w roku sprawozdawczym przedstawia się następująco:

- dochód narodowy wzrósł o 6,6 mld marek do 141,6 mld marek; tj. o 5% (w roku poprzednim +6,3%),
- przemysłowa produkcja towarowa o 6,4% (+7,4%);
- wydajność pracy w przemyśle o 6,1% (+6,3%) przy czym zaznaczyć należy, że 90% wzrostu produkcji jest rezultatem zwiększonej wydajności pracy;
- inwestycje o 4% (+4%);
- produkcja budowlana — wzrost o 7,5% (+6,2%);
- państwowa produkcja przetworów zwierzęcych o 4,8%;
- w transporcie towarowym ilość przewiezionych dóbr wzrosła o 4,7%, w transporcie osobowym przewieziono 88 mln osób więcej niż w roku poprzednim;

³⁴ Tamże.

³⁵ „Neues Deutschland” z 19 V 1976.

³⁶ Tamże.

— obroty w handlu zagranicznym wzrosły ilościowo o 7% (+11%), a wartościowo, wskutek inflacyjnego wzrostu cen, o 15%;

— pieniężne wpływy netto ludności wzrosły o 4%;

— obroty handlu detalicznego o 3,6% (5,9%).

Dokładniejsze omówienie wyników osiągniętych w poszczególnych działach gospodarki podajemy niżej.

Przemysłowa produkcja towarowa wzrosła o 14 mld marek. Przekroczony został nie tylko jej plan ogólny (o 0,5%), lecz także ogromna większość przedsiębiorstw (90%) przekroczyła swoje indywidualne plany produkcji. Wskaźniki wykonania planu przez ważniejsze gałęzie produkcji przedstawiono w tabeli 1.

TABELA 1

Przedsiębiorstwa podległe ministerstwu:	Wykonanie planu w procentach
Węgla i energetyki	101,3
Kopalnictwa rud, metalurgii i potasu	100,4
Elektrotechniki i elektroniki	100,5
Budowy ciężkich maszyn i urządzeń	100,2
Przemysłu lekkiego	100,1
Przemysłu terenowego i środków żywności	100,5
Przemysłu chemicznego	100,9

Podaż przemysłowych wyrobów przeznaczonych bezpośrednio dla ludności zwiększyła się o 1,5 mld marek, przekraczając plan o 1,5%. Popyt ze strony ludności na energię elektryczną, gaz, ciepło i paliwa stałe został w całości pokryty, a zaopatrzenie gospodarki w te dobra przebiegało planowo. Sytuacja energetyczna uległa zatem dalszej poprawie. Udało się również doprowadzić do stabilności w dostawach większości wyrobów przemysłów poddostawczych. Plany produkcji tych artykułów zostały w przeważającej części wykonane lub przekroczone. Wzrost produkcji niektórych ważniejszych wyrobów ilustruje tabela 2.

W usprawnianiu gospodarki materiałowej zrobiono dalsze postępy. Specyficzne zużycie ważnych dla gospodarki krajowej surowców i materiałów do produkcji zredukowano o 3% na każde 100 marek produkcji towarowej. Mieści się w tym również obniżka zużycia energii elektrycznej w przemyśle o 3% i obniżka zużycia stali walcowanej w przemyśle metalowym o 4%. Obniżki uzyskano głównie przez szersze stosowanie metod naukowo-technicznych i ekonomicznie uzasadnionych norm technicznych. Dalsze postępy uzyskano także w zużyciu surowców wtórnych, z których złomu żelaznego skupiono o 3% a papieru o 7% więcej niż w roku poprzednim. Jest to przede wszystkim rezultat aktywnego współdziałania ludności w ich zbiorce. Wykorzystanie urządzeń produkcyjnych wzrosło przeciętnie do 14,5 godzin na dobę (w roku poprzednim 14,2 godzin). Stan gospodarki w tym zakresie nie jest jednak w pełni zadowalający, gdyż między poszczególnymi zakłada-

mi produkcyjnymi istnieją jeszcze duże różnice w intensywności wykorzystywania urzędzeń.

W zakresie wykorzystywania czasu pracy uzyskano dalszą poprawę, dzięki stosowaniu zasad techniczno-naukowych oraz dzięki racjonalizacji pracy i inwestycjom. W przedsiębiorstwach kierowanych centralnie zaoszczędzono w ten sposób 120 milionów godzin pracy, co odpowiada rocznemu czasowi pracy 55 tys. pracowników.

TABELA 2

Produkt	Produkcja w stosunku do roku ubiegłego w %
Energia elektryczna	105,2
Gaz	104,5
Przetwory ropy naftowej	109,9
Wyroby ze stali walcowanej	104,7
Rury stalowe	104,9
Cement	105,6
Nawozy azotowe	123,7
Włókna syntetyczne	109,3
Obrabiarki do skrawania	115,4
Maszyny do obróbki tworzyw sztucznych	111,8
Urządzenia regulujące i sterujące	108,0

Rezultatem ogólnej intensyfikacji pracy — jak stwierdza komunikat Centralnego Urzędu Statystycznego — jest także wyższa jakość wyrobów. Produkcja towarów ze znakiem jakości wzrastała znacznie szybciej niż ogólna przemysłowa produkcja towarowa. W przedsiębiorstwach kierowanych centralnie 20% wyrobów nosi znak „q”.

Ogólnie mówiąc, wyniki pracy przemysłu były w roku sprawozdawczym lepsze niż planowane. Jeżeli mierzymy je kosztem wyprodukowanej jednostki towarowej, to więcej niż 1/3 przedsiębiorstw miała wyniki dobre, obniżając koszt jednostkowy wyrobu ponad plan.

Nauka i technika miały decydujący wpływ na przedstawioną wyżej dalszą poprawę efektywności i jakości produkcji przemysłowej. Duże znaczenie miała przy tym — według komunikatu — kooperacja ZSRR i integracja ekonomiczna z innymi krajami RWPG. Współpraca naukowo-techniczna z ZSRR dotyczyła głównie przemysłu chemicznego, budowy maszyn, elektrotechniki i elektroniki oraz rolnictwa i w wielu przypadkach doprowadziła do rozwiązania ważnych problemów technologicznych.

Ogólne tempo wzrostu inwestycji (+4%) utrzymało się wprawdzie na takim samym poziomie jak w roku poprzednim, ale inwestycje skierowane były przede wszystkim na zakończenie zaczętych w ubiegłych latach przedsięwzięć inwestycyjnych. W wyniku tej polityki, rozmiary zdolności produkcyjnych (przeważnie były to inwestycje racjonalizacyjne) uruchomionych w roku 1975 były znacznie większe

niż w latach ubiegłych. Uzyskany przyrost produkcji w przedsiębiorstwach centralnie kierowanych wyniósł 7 mld marek, osiągając rozmiary planowane.

W komunikacie Centralnego Urzędu Statystycznego brak danych o wysokości nakładów inwestycyjnych i ich podziale branżowym. Na pierwszym miejscu wśród inwestycji włączonych do eksploatacji w 1975 r. komunikat wymienia elektrownie o mocy 1320 MW, a dalej zakłady produkcji dóbr inwestycyjnych, jak: walcownie, fabryki obrabiarek, wagonów, maszyn rolniczych, wielkie zakłady produkcji etylenu, propylenu, nawozów sztucznych, farb i przerobu ropy naftowej. W kilku przypadkach inwestycji w przemyśle chemicznym, energetycznym i paliwowym nastąpiły opóźnienia w ich wykończeniu. Nie zanedbano inwestycji w przemyśle dóbr konsumpcyjnych. Oddano do eksploatacji szereg fabryk odzieżowych, meblarskich, farmaceutycznych, urządzeń domowych itp. W przemyśle podstawowych powiększyła się zdolność produkcyjna takich artykułów, jak: silniki elektryczne, pompy, drut stalowy, przedza, cement itd.

Rozwój produkcji budowlanej w 1975 r. przyspieszył nieco tempo (+7,5%) w stosunku do roku poprzedniego (+6,2%), a wydajność pracy w budownictwie również wzrosła (+5,7%) bardziej niż w roku 1974 (+4,7%). Do użytku oddano 140 tys. mieszkań (1,7 tys. więcej niż w 1974 r.), w tym 96 tys. nowo zbudowanych. Powstało 11 tys. domków jednorodzinnych — 17,4% więcej niż w roku poprzednim, przebudowano 12 tys. mieszkań, a 32 tys. zmodernizowano.

Produkcja materiałów budowlanych rozwijała się pomyślnie; plan wykonano w 101,6%.

Rolnictwo i gospodarka żywnościowa wykonały swoje globalne plany dzięki postępowi w intensyfikacji produkcji. W produkcji zwierzęcej uzyskano 4,8-procentowy wzrost, utrzymując niemal niezmienny (w stosunku do roku poprzedniego) stan pogłowia zwierząt gospodarskich. W produkcji roślinnej z wyjątkiem roślin oleistych nie uzyskano, wskutek złych warunków atmosferycznych przewidywanych plonów. Szczególnie duży spadek plonów wystąpił w uprawach roślin okopowych i w kukurydzy. Zmiany wydajności z hektara przedstawiono w tabeli 3.

TABELA 3

Nazwa uprawy	Przeciętne plony w latach 1970 - 1974	Plony w roku	
		1974	1975
kwintali z hektara			
Zboża	34,8	39,7	35,5
Rośliny oleiste	20,1	23,6	26,7
Ziemniaki	182	211	134
Buraki cukrowe	295	297	242
Rośliny pastwne okopowe	521	550	457
Polowe rośliny pastwne	72,4	86,2	78,5
Kukurydza	328	346	282

Mimo gorszych plonów, ogólna produkcja roślinna, oprócz ziemniaków i buraków cukrowych, utrzymała się w granicach planowych założeń. Melioracje rolne przekroczyły w 1975 r. planowany zasięg. Nawodniono dalszych 69 tys. ha, od-

wodniono 92 tys. ha użytków rolnych. Techniczne wyposażenie rolnictwa poprawiło się przez postawienie do dyspozycji rolników dalszych traktorów, samochodów ciężarowych i kombajnów zbożowych.

Sytuacja w komunikacji i łączności poprawiła się mimo wzrostu zadań tych służb. Środki transportowe przewiozły w 1975 r. 922 mln ton towarów, tj. o 4,7% więcej niż w 1974 r., przy czym znacznie od przeciętnego wyższy wzrost (+6,3%) przewozów wystąpił w transporcie samochodowym. Narastające potrzeby transportowe opanowano dzięki powiększeniu taboru i lepszej nim gospodarce.

W handlu zagranicznym tempo rozwoju obrotów z krajami RWPG zmniejszyło się (ilościowo) nieco, z 11% w 1974 r. do 7% w 1975 r. Wymiana przebiegała jednak zgodnie z planem i porozumieniami zawartymi z tymi krajami. Handel z krajami rozwijającymi się wzrósł ilościowo o 13%, a z kapitalistycznymi krajami przemysłowymi o 4%. W tej ostatniej grupie mieści się m. in. handel z RFN, który wzrósł w rozmiarach analogicznych jak handel z krajami RWPG (7,2%).

Pomyślny rozwój gospodarki pozwolił na podniesienie dochodów ludności i rozbudowę świadczeń socjalnych w rozmaitych dziedzinach. Ponad pół miliona pracowników uzyskało podwyżki płac, 1,7 mln pracownikom przedłużono minimalny urlop wypoczynkowy z 15 na 18 dni, a niektórym grupom pracownikom do 21 dni. Dochody pieniężne netto pracowników wzrosły o 4,7%, a dochód realny na głowę ludności podniósł się o 5%. Obroty handlu detalicznego były o 2,9 mld tj. o 3,6% większe niż w roku poprzednim. Z podwyżki dochodów ludność przeznaczyła większą (procentowo) część na zakup wyrobów przemysłowych niż na zakup żywności. Świadczy o tym wzrost obrotów detalicznych towarami przemysłowymi o 4%, w porównaniu ze wzrostem obrotów artykułami spożywczymi o 3,3%. Kontynuowano politykę stałych cen konsumpcyjnych. Podaż wielu rodzajów przemysłowych towarów konsumpcyjnych (produkcji krajowej i importowanych) wyraźnie się poprawiła (tabela 4).

TABELA 4

Nazwa wyrobu	Podaż w stosunku do roku 1974 w %
Odbiorniki telewizyjne czarno-białe	122
Odbiorniki telewizyjne kolorowe	177
Odbiorniki radiowe	115
Lampy pokojowe	124
Węglowe piecyki łazienkowe	116
Ręczniki frotté	119
Rajstopy damskie	122
Środki piorące	120

Poprawiło się także wyposażenie gospodarstw domowych w wysokowartościowe przemysłowe artykuły konsumpcyjne (tabela 5).

W zakresie służby zdrowia i świadczeń socjalnych, w szkolnictwie zawodowym, w szkolnictwie wyższym i w wielu innych dziedzinach życia społecznego i kulturalnego, widoczny jest duży postęp.

TABELA 5

Artykuł	Stan na 100 gospodarstw domowych	
	1974	1975
Telewizory	80	82
Lodówki	80	86
Pralki	24	26

Komunikat kończy się apelem skierowanym do ludzi pracy o niezawodne wykonanie planu gospodarczego na rok 1976 w interesie dalszego wzrostu materialnego i kulturalnego poziomu życia ludności NRD.

Tadeusz Krajczycki

WSPÓLPRACA PAŃSTW EWG W ZAKRESIE POLITYKI ZAGRANICZNEJ

Układy powołujące do życia Europejską Wspólnotę Węgla i Stali oraz Europejską Wspólnotę Gospodarczą i Europejską Wspólnotę Energii Atomowej zapoczątkowały integrację między Francją, RFN, Włochami, Belgią, Holandią i Luksemburgiem w dziedzinie gospodarczej. Na tym też polu sześć państw zachodnioeuropejskich mogło odnotować największe sukcesy i osiągnięcia w dziele wzajemnego zbliżenia. Znacznie trudniejsze do zrealizowania okazało się natomiast osiągnięcie analogicznego postępu we współpracy w dziedzinie obrony i polityki zagranicznej. Procesowi gospodarczej integracji w ramach „szóstki” towarzyszyły wprawdzie od samego początku próby powołania odpowiednich instytucji, które objęłyby swym zasięgiem współdziałanie w zakresie polityki militarnej i zagranicznej, ale kończyły się one albo całkowitym niepowodzeniem, albo też bardzo skromnymi rezultatami.

W latach 1952 - 1954 toczyła się między wspomnianymi sześcioma państwami dyskusja wokół ambitnych planów, zmierzających do daleko idącego zintegrowania Europy zachodniej w sferze militarnej i politycznej. Rozważana wówczas idea utworzenia Europejskiej Wspólnoty Obronnej i Europejskiej Wspólnoty Politycznej została jednak przekreślona wskutek negatywnego stanowiska Francji. Unia Zachodnioeuropejska, powstała w 1954 r. w wyniku przekształcenia paktu brukselskiego (1948 r.), odegrała natomiast niewielką rolę w procesie integracji politycznej i militarnej Europy zachodniej. Wraz z niepowodzeniem EWO i EWP integracja w tych dwu dziedzinach została ostatecznie przeniesiona na płaszczyznę atlantycką.

Po upadku szeroko zakrojonych planów integracyjnych sześć państw zachodnioeuropejskich postawiło sobie w połowie lat pięćdziesiątych bardziej ograniczone cele, wychodząc z założenia, iż ideał pełnego zjednoczenia Europy można będzie osiągnąć poprzez rozwój integracji w poszczególnych sektorach. Tworząc w 1957 r. EWG, państwa te wyraźnie stawiły, że nowo powstała organizacja musi stanowić pierwszy krok na drodze ku związkowi o charakterze politycznym. Zresztą integra-